

Wymagania edukacyjne z geografii dla klasy 7

I. ZASADY OGÓLNE

1. Przedmiotowy System Oceniania z geografii jest zgodny z Wewnątrzszkolnym Systemem Oceniania (WSO) Szkoły Podstawowej w Spręcowie, Rozporządzeniem MEN w sprawie zasad oceniania, klasyfikowania i promowania oraz z podstawą programową nauczania geografii w szkole podstawowej.
2. Niniejszy dokument stanowi załącznik do WSO Szkoły Podstawowej w Spręcowie.
3. Nauczanie geografii odbywa się na podstawie programu nauczania **Planeta nowa autorstwa: E. M. Tuz i B. Dziedzic** zatwierdzonego do realizacji w szkole podstawowej.
4. Nauczyciel jest zobligowany do dostosowania formy i wymagań stawianych uczniom ze specyficznymi problemami w uczeniu się lub mających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego do opinii zawartych w tych orzeczeniach.

II. REGULAMIN BIEŻĄCEGO OCENIANIA NA LEKCJI GEOGRAFII - Formy oceniania

1. **Pisemne prace klasowe sprawdzające** cały dział, zapowiadane są z przynajmniej z tygodniowym wyprzedzeniem. Informacja o zaplanowanej pracy klasowej zanotowana jest w terminarzu w e-dzienniku. Pracę klasową zawsze poprzedza powtórzenie materiału nauczania.
2. **Sprawdziany** sprawdzające umiejętności z określonego zagadnienia, z 3 lub więcej lekcji, zapowiedziane jedną lekcją przed sprawdzianem.

-Pisemne prace klasowe i sprawdziany są obowiązkowe dla każdego ucznia.

-W przypadku nieobecności usprawiedliwionej uczeń ma obowiązek napisać pracę klasową lub sprawdzian w ciągu dwóch tygodni od daty powrotu do szkoły w uzgodnionym z nauczycielem terminie.

- Uczeń ma prawo do poprawy pracy klasowej, czy sprawdzianu w ciągu tygodnia od dnia oddania pracy, w uzgodnionym z nauczycielem terminie. Poprawa jest dobrowolna. Obie oceny (z pracy lub sprawdzianu i z poprawy) są wpisywane do dziennika i mają tę samą wagę. Z obu ocen wylicza się średnią arytmetyczną.

3. **Kartkówki** pisemne sprawdzające wiedzę z max. 3 lekcji. Są niezapowiadane i nie podlegają poprawie. Ich zadaniem jest ocena bieżącej wiedzy i umiejętności ucznia oraz sprawdzenie systematyczności w przygotowywaniu się do lekcji.

Wymagania na poszczególne oceny szkolne z prac pisemnych

poniżej **30% możliwych do uzyskania punktów - niedostateczny**

30% - 49% - dopuszczający

50% - 74% - dostateczny

75% - 89% - dobry

90% - 99% - bardzo dobry

100% i/lub zadanie dodatkowe (do decyzji nauczyciela) – celujący

4. **Odpowiedzi ustne** – ocenie podlega: znajomość zagadnienia, samodzielność wypowiedzi, kultura języka, precyzja, poprawność ujęcia tematu. W ocenie z odpowiedzi ustnych nie stosuje się znaków „+” i „-”.
5. **Praca w grupie** - ocenie podlega planowanie i organizacja pracy grupowej, efektywne współdziałanie z innymi uczestnikami grupy, wywiązywanie się z powierzonych ról, rozwiązywanie problemów w sposób odpowiedzialny i kreatywny.

6. **Prace domowe**- co najmniej jedna obszerniejsza praca w semestrze. Ocenia się poprawność merytoryczną, estetykę wykonania, umiejętność prezentacji swoich działań.

7. **Praca na lekcji** -Uczeń może otrzymać ocenę, jeżeli:

- opracuje samodzielnie lub pod kierunkiem nauczyciela określone zagadnienie i przeprowadzi część lekcji związaną z tym zagadnieniem.

8. **Ocena za aktywność pozalekcyjną może być uzyskana za:**

- osiągnięcia w konkursach szkolnych i pozaszkolnych o tematyce geograficznej lub zbliżonej;
- udział w projekcie dotyczącym: „małej ojczyzny” i innych projektach ;

II. Nieprzygotowania

Uczeń ma prawo zgłosić nieprzygotowanie do lekcji bez żadnych konsekwencji 2 razy w ciągu semestru (nieprzygotowanie do lekcji oznacza brak wiedzy z ostatnich trzech tematów, brak zadania domowego, brak lub nieuzupełnienie zeszytu przedmiotowego lub zeszytu ćwiczeń)

W uzasadnionych przypadkach nauczyciel może uwzględnić dodatkowo nieprzygotowanie ucznia; Nieprzygotowanie jest zgłaszane zaraz po wejściu do klasy, na początku lekcji.

Niewykorzystane nieprzygotowania nie przechodzą na drugi semestr;

W przypadku choroby ucznia (co najmniej tygodniowej) – uczeń ma prawo do nadrobienia zaległości w ciągu tygodnia.

III. Pomoc. Uczeń ma prawo do pomocy ze strony nauczyciela. Konsultacje, poprawy –odbywają się, w uzgodnionym z nauczycielem, przynajmniej z trzydniowym wyprzedzeniem, terminie .

III ZAKRES WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH NA POSZCZEGÓLNE OCENY SZKOLNE

Wymagania na poszczególne oceny ¹				
(ocena dopuszczająca)	(ocena dostateczna)	(ocena dobra)	(ocena bardzo dobra)	(ocena celująca)
1. Podstawy geografii. Rozdział dodatkowy²				
Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>geografia</i> • przedstawia podział nauk geograficznych • podaje wymiary Ziemi • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>siatka geograficzna, południk, równoleżnik, zwrotnik, długość geograficzna,</i> 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia różnicę między geografią fizyczną a geografią społeczno-ekonomiczną • wymienia źródła informacji geograficznej • podaje cechy kształtu Ziemi • odczytuje wartości szerokości 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym się zajmują poszczególne nauki geograficzne • przedstawia poglądy na kształt Ziemi • wymienia dowody na kulistość Ziemi • wymienia cechy południków i równoleżników • odczytuje długość i szerokość 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady praktycznego zastosowania geografii • wyjaśnia różnicę między elipsoidą a geoidą • wyjaśnia znaczenie układu współrzędnych geograficznych • oblicza na podstawie współrzędnych 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • określa przedmiot badań poszczególnych nauk geograficznych • ocenia znaczenie umiejętności określania współrzędnych geograficznych w życiu człowieka • oblicza skalę mapy na podstawie odległości rzeczywistej między

¹ Szarym kolorem oznaczono dodatkowe wymagania edukacyjnych.

² Rozdział dodatkowy *Podstawy geografii* w okresie przejściowym ułatwi uczniom po kursie przyrody zrozumienie treści dotyczących współrzędnych geograficznych oraz przećwiczenie najważniejszych umiejętności wykorzystywanych podczas pracy z mapą.

<p><i>szerokość geograficzna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na globusie i na mapie południk: 0° i 180° oraz półkulę wschodnią i półkulę zachodnią wskazuje na globusie i na mapie równik oraz półkule: północną i południową wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa, skala, siatka kartograficzna, legenda mapy</i> wymienia elementy mapy wymienia rodzaje skal wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wysokość względna, wysokość bezwzględna, poziomic</i> odczytuje z mapy wysokość bezwzględną podaje na podstawie atlasu nazwy map ogólnogeograficznych i tematycznych 	<p>geograficznej zwrotników, kół podbiegunowych oraz biegunów</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje cechy siatki geograficznej określa położenie geograficzne punktów i obszarów na mapie wyjaśnia różnicę między siatką kartograficzną a siatką geograficzną szereguje skale od największej do najmniejszej podaje różnicę między wysokością względną i wysokością bezwzględną określa na podstawie rysunku poziomicowego cechy ukształtowania powierzchni terenu charakteryzuje mapy ze względu na ich przeznaczenie 	<p>geograficzną na globusie i na mapie</p> <ul style="list-style-type: none"> odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych przedstawia skalę w postaci mianowanej i podziałki liniowej wymienia metody prezentacji zjawisk na mapach omawia sposoby przedstawiania rzeźby terenu na mapie oblicza wysokości względne omawia podział map ze względu na treść, skalę i przeznaczenie 	<p>geograficznych rozciągłość równoleżnikową i rozciągłość południkową</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje treści map wykonanych w różnych skalach posługuje się skalą mapy do obliczania odległości w terenie i na mapie omawia metody prezentacji zjawisk na mapach charakteryzuje rzeźbę terenu na podstawie rysunku poziomicowego i mapy ogólnogeograficznej odszukuje w atlasie mapy i określa ich przynależność do poszczególnych rodzajów 	<p>obiektami przedstawionymi na mapie</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje możliwość praktycznego wykorzystania map w różnych skalach interpretuje treści różnego rodzaju map i przedstawia ich zastosowanie
--	---	---	--	---

2. Środowisko przyrodnicze Polski

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje cechy położenia Polski w Europie na podstawie mapy ogólnogeograficznej podaje całkowitą i administracyjną powierzchnię Polski wskazuje na mapie geometryczny środek Polski wymienia kraje sąsiadujące z Polską i wskazuje je na mapie podaje długość granic z sąsiadującymi państwami wyjaśnia znaczenie terminu <i>geologia</i> wymienia najważniejsze wydarzenia geologiczne na obszarze Polski wyjaśnia znaczenie terminów <i>plejstocen i holocen</i> wyjaśnia znaczenie terminów <i>krajobraz polodowcowy i rzeźba glacialna</i> wymienia formy terenu utworzone na obszarze Polski przez lądolód skandynawski wymienia pasy rzeźby terenu Polski i wskazuje je na mapie wymienia główne rodzaje skał wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pogoda, klimat, ciśnienie atmosferyczne, niż baryczny, wyż baryczny</i> wymienia cechy klimatu morskiego i 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia cechy położenia Europy i Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej opisuje granicę między Europą a Azją na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy odczytuje szerokość i długość geograficzną wybranych punktów na mapie Polski i Europy wskazuje na mapie przebieg granic Polski omawia na podstawie mapy płytową budowę litosfery omawia proces powstawania gór wymienia na podstawie mapy geologicznej ruchy górotwórcze w Europie i w Polsce wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej góry fałdowe, zrębowe oraz wulkaniczne w Europie i w Polsce omawia zlodowacenia na obszarze Polski opisuje nizinne i górskie formy polodowcowe porównuje krzywą hipsograficzną Polski i Europy dokonuje podziału surowców 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> oblicza rozciągłość południkową i rozciągłość równoleżnikową Europy i Polski charakteryzuje na podstawie map geologicznych obszar Polski na tle struktur geologicznych Europy opisuje cechy różnych typów genetycznych gór przedstawia współczesne obszary występowania lodowców na Ziemi i wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej świata charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lądolodu i lodowców górskich na obszarze Polski omawia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy ukształtowania powierzchni Europy i Polski opisuje rozmieszczenie surowców mineralnych w Polsce na podstawie mapy tematycznej omawia warunki klimatyczne w Europie charakteryzuje czynniki kształtujące klimat w Polsce odczytuje wartości temperatury powietrza i wielkości opadów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozdzieli konsekwencje położenia matematycznego, fizycznego geograficznego oraz geopolitycznego Polski opisuje jednostki geologiczne Polski i podaje ich charakterystyczne cechy określa na podstawie mapy geologicznej obszary poszczególnych fałdowań na terenie Europy i Polski opisuje mechanizm powstawania lodowców wykazuje pasowość rzeźby terenu Polski przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski rozpozna główne skały występujące na terenie Polski podaje przykłady gospodarczego wykorzystania surowców mineralnych w Polsce opisuje pogodę kształtowaną przez główne masy powietrza napływające nad teren Polski opisuje na podstawie map tematycznych rozkład temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce omawia niszczącą i budującą działalność 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wykazuje konsekwencje rozciągłości południkowej i rozciągłości równoleżnikowej Polski i Europy wykazuje zależność między występowaniem ruchów górotwórczych w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski wykazuje zależność między występowaniem zlodowaceń w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski opisuje wpływ wydobywania surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze wykazuje wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę ocenia znaczenie gospodarcze rzek Polski analizuje główne źródła zanieczyszczeń Morza Bałtyckiego ocenia przydatność przyrodniczą i gospodarczą lasów w Polsce podaje argumenty przemawiające za koniecznością zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego planuje wycieczkę do parku
--	--	--	---	---

<p>klimatu kontynentalnego</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy klimatu wyjaśnia znaczenie terminu <i>średnia dobowo wartość temperatury powietrza</i> wymienia czynniki, które warunkują zróżnicowanie temperatury powietrza i wielkość opadów w Polsce wymienia rodzaje wiatrów wyjaśnia znaczenie terminu <i>przepływ</i> wyjaśnia znaczenie terminów <i>system rzeczny, dorzecze, zlewisko</i> wskazuje na mapie główne rzeki Europy i Polski określa na podstawie mapy ogólnogeograficznej położenie Morza Bałtyckiego podaje główne cechy fizyczne Bałtyku wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gleba, czynniki glebotwórcze, proces glebotwórczy, profil glebowy, poziomy glebowe</i> wymienia typy gleb w Polsce wyjaśnia znaczenie terminu <i>lesistość</i> wymienia różne rodzaje lasów w Polsce wymienia formy ochrony przyrody w Polsce wskazuje na mapie Polski parki narodowe 	<p>mineralnych</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia strefy klimatyczne świata na podstawie mapy tematycznej podaje cechy przejściowości klimatu Polski podaje zróżnicowanie długości okresu wegetacyjnego w Polsce na podstawie mapy tematycznej opisuje wody Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej rozpoznaje typy ujść rzecznych charakteryzuje temperaturę wód oraz zasolenie Bałtyku na tle innych mórz świata opisuje świat roślin i zwierząt Bałtyku opisuje charakterystyczne typy gleb w Polsce przedstawia na podstawie mapy tematycznej rozmieszczenie gleb na obszarze Polski omawia na podstawie danych statystycznych wskaźnik lesistości Polski omawia strukturę gatunkową lasów w Polsce podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody na obszarze wybranego regionu charakteryzuje wybrane parki narodowe w Polsce 	<p>atmosferycznych z klimatogramów</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega asymetria dorzeczy Wisły i Odry opisuje na podstawie mapy cechy oraz walory Wisły i Odry charakteryzuje i rozpoznaje typy wybrzeży Bałtyku wyróżnia najważniejsze cechy wybranych typów gleb na podstawie profili glebowych omawia funkcje lasów omawia na podstawie mapy Polski przestrzenne zróżnicowanie lesistości w Polsce ocenia rolę parków narodowych i innych form ochrony przyrody w zachowaniu naturalnych walorów środowiska przyrodniczego 	<p>Bałtyku</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia procesy i czynniki glebotwórcze opisuje typy zbiorowisk leśnych w Polsce opisuje unikalne na skalę światową obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie Polski ocenia najważniejsze działania w zakresie ochrony środowiska 	<p>narodowego lub rezerwatu przyrody</p>
---	---	---	---	--

3. Ludność i urbanizacja w Polsce

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie politycznej Europy największe i najmniejsze państwa Europy wskazuje na mapie administracyjnej Polski poszczególne województwa i ich stolice wyjaśnia znaczenie terminów: <i>demografia, przyrost naturalny, współczynnik przyrostu naturalnego, współczynnik urodzeń, współczynnik zgonów</i> wymienia na podstawie danych statystycznych państwa o różnym współczynniku przyrostu naturalnego w Europie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> szereguje województwa pod względem powierzchni od największego do najmniejszego prezentuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności Polski po II wojnie światowej omawia na podstawie wykresu przyrost naturalny w Polsce w latach 1946–2016 omawia przestrzenne zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego w Polsce omawia na podstawie danych statystycznych średnią długość trwania życia Polaków na tle europejskich społeczeństw 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia zmiany na mapie politycznej Europy w drugiej połowie XX w. oblicza współczynnik przyrostu naturalnego podaje przyczyny zróżnicowania przyrostu naturalnego w Europie i w Polsce omawia czynniki wpływające na liczbę urodzeń w Polsce porównuje udział poszczególnych grup wiekowych ludności w Polsce na podstawie danych statystycznych oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia Polski opisuje na podstawie mapy cechy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia zmiany, które zaszły w podziale administracyjnym Polski po 1 stycznia 1999 r. omawia na podstawie danych statystycznych uwarunkowania przyrostu naturalnego w Polsce na tle Europy omawia strukturę płci i wieku ludności Polski na tle struktur wybranych państw europejskich na podstawie piramidy płci i wieku omawia czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze wpływające na rozmieszczenie ludności w wybranych państwach Europy i Polski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje na podstawie dostępnych źródeł ekonomiczne skutki utrzymywania się niskich lub ujemnych wartości współczynnika przyrostu naturalnego w krajach Europy i Polski analizuje konsekwencje starzenia się społeczeństwa europejskiego analizuje skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Europie i w Polsce ocenia skutki migracji zagranicznych w Polsce i w Europie omawia na podstawie dostępnych źródeł problemy mniejszości narodowych w Europie i w Polsce
---	---	---	---	---

<ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>piramida płci i wieku, średnia długość trwania życia</i> •odczytuje dane dotyczące struktury płci i wieku oraz średniej długości trwania życia w Polsce na podstawie danych statystycznych •wyjaśnia znaczenie terminu <i>wskaźnik gęstości zaludnienia</i> •wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>migracja, emigracja, imigracja, saldo migracji, przyrost rzeczywisty, współczynnik przyrostu rzeczywistego</i> •wyjaśnia różnicę między emigracją a imigracją •odczytuje dane dotyczące wielkości i kierunków emigracji z Polski •wymienia główne skupiska Polonii •wyjaśnia znaczenie terminu <i>migracje wewnętrzne</i> •wymienia przyczyny migracji wewnętrznych •wymienia mniejszości narodowe w Polsce •wskazuje na mapie Polski regiony zamieszkałe przez mniejszości narodowe •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>struktura zatrudnienia, struktura wykształcenia, bezrobocie, stopa bezrobocia, ludność aktywna zawodowo</i> •odczytuje z danych statystycznych wielkość zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki •odczytuje z mapy zróżnicowanie przestrzenne bezrobocia w Polsce i w Europie •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>urbanizacja, wskaźnik urbanizacji</i> •odczytuje z danych statystycznych wskaźnik urbanizacji w Polsce i w wybranych krajach Europy •wyjaśnia znaczenie terminu <i>miasto</i> •wymienia największe miasta i wskazuje je na mapie Polski •wymienia funkcje miast 	<ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia przyczyny zróżnicowania gęstości zaludnienia w Europie i w Polsce •omawia na podstawie mapy tematycznej przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce •wymienia główne przyczyny migracji zagranicznych w Polsce •określa kierunki napływu imigrantów do Polski •podaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polsce •charakteryzuje mniejszości narodowe, mniejszości etniczne i społeczności etniczne w Polsce •podaje przyczyny bezrobocia w Polsce •porównuje wielkość bezrobocia w Polsce i innych krajach europejskich na podstawie danych statystycznych •wymienia typy zespołów miejskich w Polsce i podaje ich przykłady •podaje różnicę między aglomeracją monocentryczną a policentryczną •podaje przyczyny rozwoju największych miast w Polsce •podaje przykłady miast o różnych funkcjach w Polsce 	<p>rozmieszczenia ludności w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> •opisuje skutki migracji zagranicznych w Polsce •porównuje przyrost rzeczywisty ludności w Polsce i w wybranych państwach Europy •omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce •porównuje strukturę narodowościową ludności Polski z analogicznymi strukturami ludności w wybranych państwach europejskich •określa na podstawie danych statystycznych różnicę w strukturze zatrudnienia ludności w poszczególnych województwach •porównuje stopę bezrobocia w wybranych krajach europejskich •analizuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i wybranych krajach Europy •analizuje rozmieszczenie oraz wielkość miast w Polsce •charakteryzuje funkcje wybranych miast w Polsce •omawia przyczyny rozwoju miast w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> •oblicza przyrost rzeczywisty i współczynnik przyrostu rzeczywistego w Polsce •charakteryzuje skutki migracji wewnętrznych w Polsce •omawia przyczyny rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce •przedstawia strukturę wyznaniową Polaków na tle innych państw Europy •omawia strukturę zatrudnienia wg działów gospodarki w poszczególnych województwach •omawia pozytywne i negatywne skutki urbanizacji •charakteryzuje przemiany współczesnych miast •omawia problemy mieszkańców dużych miast •analizuje wielkość miast w Polsce i ich rozmieszczenie wg grup wielkościowych •omawia przemiany współczesnych miast 	<ul style="list-style-type: none"> •analizuje na podstawie dostępnych źródeł skutki bezrobocia w Polsce •omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące w procesie urbanizacji w Polsce po II wojnie światowej
---	---	--	---	---

4. Rolnictwo i przemysł Polski				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia funkcje rolnictwa wymienia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce wymienia na podstawie map tematycznych regiony rolnicze w Polsce wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plon, zbiór</i> wymienia główne uprawy w Polsce wskazuje na mapie główne obszary upraw w Polsce wyjaśnia znaczenie terminów: <i>hodowla, pogłowie</i> wymienia główne zwierzęta gospodarskie w Polsce wskazuje na mapie obszary hodowli zwierząt gospodarskich dokonuje podziału przemysłu na sekcje i działy wymienia funkcje przemysłu wymienia źródła energii wymienia typy elektrowni wskazuje na mapie największe elektrownie w Polsce wymienia największe porty morskie w Polsce i wskazuje je na mapie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce przedstawia znaczenie gospodarcze głównych upraw w Polsce prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę upraw wskazuje rejony warzywnictwa i sadownictwa w Polsce przedstawia znaczenie gospodarcze produkcji zwierzęcej w Polsce wymienia czynniki lokalizacji hodowli bydła, trzody chlewnej i drobiu w Polsce omawia cechy polskiego przemysłu wymienia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski lokalizuje na mapie Polski elektrownie ciepłone, wodne i niekonwencjonalne opisuje wielkość produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych opisuje na podstawie danych statystycznych wielkość przeładunków w portach morskich Polski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolnictwo jako sektor gospodarki oraz jego rolę w rozwoju społeczno- -gospodarczym kraju omawia regiony rolnicze o najkorzystniejszych warunkach do produkcji rolnej w Polsce przedstawia strukturę użytkowania ziemi w Polsce na tle innych krajów Europy prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę hodowli w Polsce przedstawia przemysł jako sektor gospodarki i jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju omawia przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia przemysłu w Polsce prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce na tle wybranych krajów Europy opisuje na podstawie danych statystycznych strukturę przeładunków w polskich portach morskich opisuje strukturę połowów ryb w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce charakteryzuje czynniki wpływające na rozmieszczenie upraw w Polsce porównuje produkcję roślinną w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy porównuje produkcję zwierzęcą w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy omawia rozwój przemysłu w Polsce po II wojnie światowej analizuje przyczyny i skutki restrukturyzacji polskiego przemysłu omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące współcześnie w polskiej energetyce określa na podstawie dostępnych źródeł uwarunkowania rozwoju gospodarki morskiej w Polsce omawia problemy przemysłu stoczniowego w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia korzyści dla polskiego rolnictwa wynikające z członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej dokonuje na podstawie danych statystycznych analizy zmian pogłowia wybranych zwierząt gospodarskich w Polsce po 2000 r. i wyjaśnia ich przyczyny przedstawia perspektywy rozwoju gospodarki morskiej w Polsce
5. Usługi w Polsce				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady różnych rodzajów usług w Polsce wyjaśnia znaczenie terminu <i>komunikacja</i> wyróżnia rodzaje transportu w Polsce wskazuje na mapie Polski porty handlowe, śródlądowe oraz lotnicze wyróżnia rodzaje łączności wyjaśnia znaczenie terminów: <i>turystyka, walory turystyczne, infrastruktura turystyczna</i> dokonuje podziału turystyki wymienia i wskazuje na mapie regiony turystyczne Polski wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eksport, import, bilans handlu zagranicznego</i> wymienia państwa będące głównymi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia zróżnicowanie usług w Polsce omawia rodzaje transportu lądowego w Polsce omawia na podstawie map tematycznych gęstość dróg kołowych i autostrad w Polsce omawia na podstawie mapy tematycznej gęstość sieci kolejowej w Polsce omawia na podstawie danych statystycznych morską flotę transportową w Polsce omawia czynniki rozwoju turystyki wymienia i wskazuje na mapie polskie obiekty, znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> omawia strukturę towarową handlu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia usługi jako sektor gospodarki oraz ich rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju charakteryzuje udział poszczególnych rodzajów transportu w przewozach pasażerów i ładunków omawia ruch pasażerski w portach lotniczych Polski podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie Polski charakteryzuje obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> charakteryzuje na przykładach walory turystyczne Polski przedstawia przyczyny niskiego salda bilansu handlu zagranicznego w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny zróżnicowania sieci transportowej w Polsce określa znaczenie transportu w rozwoju gospodarczym Polski prezentuje na podstawie dostępnych źródeł problemy polskiego transportu wodnego i lotniczego określa znaczenie łączności w rozwoju gospodarczym Polski analizuje na podstawie dostępnych źródeł wpływy z turystyki w Polsce i w wybranych krajach Europy ocenia na podstawie dostępnych źródeł atrakcyjność turystyczną wybranego regionu Polski ocenia znaczenie handlu zagranicznego dla polskiej gospodarki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia na podstawie dostępnych źródeł poziom rozwoju turystyki zagranicznej w Polsce na tle innych krajów Europy omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany, które zaszły w geograficznych kierunkach wymiany międzynarodowej Polski podaje przykłady sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej

partnerami handlowymi Polski	międzynarodowego			
6. Zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego Polski				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia źródła zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego podaje przyczyny kwaśnych opadów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia rodzaje zanieczyszczeń i ich źródła 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje wpływ poszczególnych sektorów gospodarki na stan środowiska wymienia źródła zanieczyszczeń komunalnych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje na podstawie mapy tematycznej stan zanieczyszczeń wód śródlądowych omawia skutki zanieczyszczeń środowiska naturalnego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ustala na podstawie dostępnych źródeł, jakie regiony w Polsce cechują się największym zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego
7. Relacje między elementami środowiska geograficznego				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: <i>powódź, dolina rzeczna, koryto rzeczne, terasa zalewowa, sztuczny zbiornik wodny</i> wymienia przyczyny powodzi w Polsce wymienia główne źródła energii w województwach pomorskim i łódzkim wymienia przyczyny migracji do stref podmiejskich wymienia przyczyny wyludniania się wsi oddalonych od dużych miast wymienia podstawowe cechy gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej wyjaśnia znaczenie terminów: <i>centra logistyczne, spedycja</i> wymienia główne atrakcje turystyczne wybrzeża Bałtyku i Małopolski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje zjawisko powodzi wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski obszary zagrożone powodzią wskazuje na mapie Polski rozmieszczenie największych sztucznych zbiorników wodnych podaje przyczyny rozwoju energetyki wiatrowej i słonecznej w województwach pomorskim i łódzkim omawia przyczyny migracji do stref podmiejskich wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego obszary o dużym wzroście liczby ludności omawia cechy gospodarki Polski przed 1989 r. i po nim omawia na podstawie mapy sieć autostrad i dróg ekspresowych wymienia rodzaje usług, które rozwijają się dzięki wzrostowi ruchu turystycznego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki sprzyjające powodziom w Polsce określa rolę przeciwpowodziową sztucznych zbiorników wyjaśnia wpływ warunków pozaprzyrodniczych na wykorzystanie OZE w województwach pomorskim i łódzkim omawia na podstawie map tematycznych zmiany liczby ludności w strefach podmiejskich Krakowa i Warszawy wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego gminy o dużym spadku liczby ludności analizuje współczynnik salda migracji na przykładzie województw zachodniopomorskiego i podlaskiego omawia strukturę zatrudnienia w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej przed 1989 r. wymienia główne inwestycje przemysłowe we Wrocławiu i w jego okolicach wskazuje na mapie tematycznej przykłady miejsc, w których przebieg autostrad i dróg ekspresowych sprzyja powstawaniu centrów logistycznych wskazuje na mapie położenie głównych atrakcji wybrzeża Bałtyku i Małopolski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje konsekwencje stosowania różnych metod ochrony przeciwpowodziowej omawia największe powodzie w Polsce i ich skutki wymienia korzyści płynące z wykorzystania źródeł odnawialnych do produkcji energii analizuje dane statystyczne dotyczące liczby farm wiatrowych w łódzkim i Pomorskiem omawia wpływ migracji do stref podmiejskich na przekształcenie struktury demograficznej okolic Krakowa i Warszawy określa zmiany w użytkowaniu i zagospodarowaniu stref podmiejskich na przykładzie Krakowa i Warszawy wyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku ludności obszarów wiejskich opisuje zmiany, jakie zaszły w strukturze produkcji po 1989 r. w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej omawia rolę transportu morskiego w rozwoju innych działów gospodarki analizuje dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego nad Morzem Bałtyckim i w Krakowie określa wpływ walorów przyrodniczych wybrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> określa na wybranych przykładach wpływ wylesiania dorzeczy, regulacji koryt rzecznych, stanu wałów przeciwpowodziowych, zabudowy teras zalewowych i sztucznych zbiorników wodnych na wezbrania oraz występowanie i skutki powodzi w Polsce analizuje na wybranych przykładach warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające produkcji energii ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych lub ograniczające tę produkcję oraz określa ich wpływ na rozwój energetyki identyfikuje na wybranych przykładach związki między rozwojem dużych miast a zmianami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, stylu zabudowy oraz strukturze demograficznej w strefach podmiejskich ukazuje na wybranych przykładach wpływ procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany zaludnienia obszarów wiejskich wykazuje na podstawie dostępnych źródeł wpływ przemian politycznych i gospodarczych w Polsce po 1998 r. na zmiany struktury zatrudnienia w wybranych regionach kraju identyfikuje związki między przebiegiem autostrad a lokalizacją przedsiębiorstw przemysłowych oraz centrów logistycznych i handlowych na wybranym obszarze kraju identyfikuje związki między transportem morskim a lokalizacją inwestycji

				przemysłowych i usługowych na przykładzie Trójmiasta
8. Mój region i moja mała ojczyzna				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>region</i> • wskazuje położenie swojego regionu na mapie ogólnogeograficznej Polski • wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej sąsiednie regiony • wymienia najważniejsze walory przyrodnicze regionu • wyjaśnia znaczenie terminu <i>mała ojczyzna</i> • wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski, topograficznej lub na planie miasta obszar małej ojczyzny • przedstawia źródła informacji o małej ojczyźnie • wymienia walory środowiska geograficznego małej ojczyzny 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje środowisko przyrodnicze regionu oraz określa jego główne cechy na podstawie map tematycznych • rozpoznaje skały występujące w regionie miejsca zamieszkania • wyróżnia najważniejsze cechy gospodarki regionu na podstawie danych statystycznych i map tematycznych • określa obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym • rozpoznaje w terenie obiekty charakterystyczne dla małej ojczyzny i decydujące o jej atrakcyjności 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w swoim regionie • analizuje genezę rzeźby powierzchni swojego regionu • prezentuje główne cechy struktury demograficznej ludności regionu • prezentuje główne cechy gospodarki regionu • opisuje walory środowiska geograficznego małej ojczyzny • omawia historię małej ojczyzny na podstawie dostępnych źródeł 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) przyrodnicze i kulturowe walory swojego regionu • analizuje formy współpracy między własnym regionem a partnerskimi regionami zagranicznymi • prezentuje na podstawie informacji wyszukanych w różnych źródłach i w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) atrakcyjność osadniczą oraz gospodarczą małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania i rozwoju określonej działalności gospodarczej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego na arenie międzynarodowej • projektuje na podstawie wyszukanych informacji trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie • wykazuje na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu zależności między elementami środowiska geograficznego • planuje wycieczkę po swojej małej ojczyźnie • projektuje na podstawie własnych obserwacji terenowych działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności

opr. Danuta Chmielewska